

Årsplan 2023 2024

Hanøy – Ramsøy Barnehage



Innhold

1. Innledning	2
2. Kommunens visjon og verdier	3
3. Presentasjon av barnehagen	4
4. Pedagogisk grunnsyn.....	4
5. Voksenrollen	5
6. Barns medvirkning.....	6
7. Læringsmiljø	7
7.1. Barnehagens arbeid for et trygt og godt barnehagemiljø	8
7.2. Omsorg.....	9
7.3. Danning	9
7.4. Lek	10
7.5. Læring.....	11
7.6. Språk og kommunikasjon	11
7.7. Mangfold, likeverd og likestilling	12
Tilrettelegging for barn som trenger ekstra støtte	13
8. Bærekraftig utvikling	13
9. Progresjon.....	14
10. Digital praksis.....	14
11. Fagområdene	15
11.1. Kommunikasjon språk og tekst	15
11.2. Antall, rom og form.	16
11.3. Nærmiljø og samfunn.....	17
11.4 Kunst, kultur og kreativitet.	18
11.5. Kropp, bevegelse, mat og helse.....	19
11.6. Natur, miljø og teknologi.....	20
11.7. Etikk, religion og filosofi.....	21
12. Overganger	22
12.1. Tilvenning.....	22
12.2. Overgang fra avdeling til avdeling	22
12.3. Overgang fra barnehage til skole	22
13. Dokumentasjon- og vurderingsarbeid	23
13.1. Barnehagen som lærende organisasjon	23

13.2. Dokumentasjon og vurdering	24
14. Samarbeid	25
14.1. Foreldresamarbeid og medvirkning.....	25
14.2. Samarbeid andre instanser	26
15. Barnehagens satsningsområder -prosjektarbeid/tema/årshjul	27
15.1 «Vi løfter blikket sammen»	27
15.2 «Skal vi være venner»	29
15.3 «Vi tenner våre lykter»	30
15.4 «Når klokken i skogen slår tolv» januar- februar- mars- april.....	31
15.5 «Hav og himmel, kinn mot kinn» mai- juni- juli.....	32
16. Kontaktinformasjon til barnehagen:	35

1. Innledning

I Askøy kommune er det 8 kommunale barnehager med ulike organisering, størrelse og pedagogisk profil, som sikrer et mangfoldig tilbud til kommunens innbyggere. Barnehagene har et tett samarbeid og har utarbeidet felles verdier og felles satsningsområder. Satsningsområdene er beskrevet i Temaplan barnehage 2022-2026.

Ansatte i de kommunale barnehagene har felles kompetanseutvikling og samarbeider på tvers for å sikre en høy kvalitet. Fra høsten 2019 utarbeider barnehagene sine årsplaner ut fra en fastsatt mal. Barnehagenes årsplan bygger på Lov om barnehager og Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver.

Temaplan barnehage gir føringer for kvalitetsutvikling i perioden 2022 – 2026 og beskriver eiers og barnehagemyndighets lokale tilpasning til rammeplanen og prioriteringer i planperioden. Som barnehageeier er kommunen ansvarlig for at barna får en god start på et livslangt læringsløp.

Årsplanen utarbeides i samarbeid mellom barnehagens ansatte, barn og foreldre og danner grunnlag for pedagogisk innhold, aktiviteter og samhandling gjennom året. Årsplanen skal vise hvordan barnehagen vil arbeide for å omsette rammeplanens formål og innhold til pedagogisk praksis.

Årsplanen er et arbeidsredskap for personalet og dokumenterer barnehagens valg og begrunnelser. Årsplanen kan også gi informasjon om barnehagens pedagogiske arbeid til myndighetsnivåene, barnehagens samarbeidspartnere og andre interesserte.



Figur 1: Planhierarki

2. Kommunens visjon og verdier

Tett på utviklingen – tett på menneskene er Askøy kommunes visjon. Dette betyr at kommunen ønsker å ta en aktiv rolle og være tett på når det gjelder å styre og påvirke utviklingen.

Å være et varmt samfunn med gode levekår innebærer å ha et godt oppvekstmiljø og et rikt kulturliv, og folk som bryr seg om og tar vare på hverandre.

Gjennom kommunes verdier raus, interessert, modig og kompetent skal barnehagen tilrettelegge for trygghet, læring og utvikling i barnas hverdag. Verdiene gir også retning for samarbeid og kommunikasjon og skal sette standard for hva våre ansatte sier og gjør i møte med barn, foreldre, samarbeidspartnere og kollegaer.

(Fra Kommuneplanens samfunnsdel 2015-2030)



Figur 2: Oversikt over hva kommunens verdier betyr for barnehagens ansatte.

3. Presentasjon av barnehagen

Hanøy –Ramsøy barnehage er EN barnehage fordelt på TO hus. Vi har søskengrupper med barn fra 0-6 år på begge husene.

I Hanøy har vi to avdelinger, Huldrestuen og Trollstuen. Barnehagen ligger i et flott og varierte nærmiljø som innbyr til motorisk aktiviteter, turer og lek. Barnehagen har egen gymsal, snekkerbod, kjøkken og frukthage, og et stort uteområde med kort vei til sjø.

I Ramsøy har vi en avdeling, krabben. Barnehagen ligger i flotte maritime omgivelser med nærhet til natur, sjø, holmer og skjær. Det er fine turområder som Ramsøyfjellet, «Bruddet», idrettsplass, båthavn, fiskeplasser og koselige små nærmest bilfrie veier til tur. Barnehagen har egen båt som vi bruker når været tillater.

Barnehagen er åpen alle hverdager fra 7 – 1630. Barnehagens visjon er i tråd med kommunens visjon og verdier. Den formidler på lik linje med kommunen et ønske om å levere gode tjenester til våre brukere.

4. Pedagogisk grunnsyn

«Med pedagogisk grunnsyn menes den virkelighetsoppfatning, de kunnskaper, verdier og holdninger som ligger til grunn for pedagogisk virksomhet» (Lillemyr & Søbstad).

Vårt pedagogiske grunnsyn gjenspeiles i vår praksis gjennom vårt barnesyn og læringssyn. Vårt barnesyn handler om hvordan vi voksne oppfatter, møter og forholder oss til barna som et individ med rett til egne tanker og følelser.

Barnesyn

I vår barnehage handler dette om at:

- barn ses på som kompetente og aktive deltagere i eget liv – de har evne og mulighet til å utvikle seg selv i samspill med omgivelsene
- alle er like verdifulle
- barn og voksne er likeverdige
- alle blir sett og hørt ut fra egne forutsetninger
- alle blir møtt med respekt, forståelse og anerkjennelse
- alle sin tanker og følelser tas på alvor
- barna står i sentrum for alt som foregår i barnehagen
- den voksne jobber alltid utfra en faglig vurdering om barns beste

Læring

Barnehagen er en arena der grunnlaget for livslang læring legges, og barnet har rett til å lære mens det er i barnehagen. Leken er barns viktigste arena for læring, og barnet har rett til å leke, få og gi omsorg, og ta aktiv del i egen dannelsesprosess.

Omsorg, lek og læring er sentrale begreper som må ses i en helhetlig sammenheng og som påvirker barns totale utvikling. Ulikt syn på barn gir oss ulike syn på læring. Vår visjon er at aktive barn lærer best, dermed er det naturlig for oss å legge stor vekt på fysisk aktivitet i hverdagen.

For oss er Læring:

- omsorg, trygghet, trivsel og lek
- aktive barn lærer best, kroppslig bevegelse og fysisk aktivitet øker hjernens innlæringsevne - med dette mener vi «det hodet ikke forstår, kan kroppen aldri lære»
- utforskning, kreativitet, vitebegjær og nysgjerrighet, alene og i felleskap

Se vi klarer,
se vi kan,
vi lærer med kroppen dagen lang

Figur 3: Vår visjon

5. Voksenrollen

Voksenrollen er av stor betydning for kvalitet og innhold i barnehagen, og det enkeltes barn trivsel, læring og utvikling. Personalet skal forstå barns uttrykk og anerkjenne og støtte barnas relasjoner. De skal støtte og fremme enkeltbarns og barnegruppens sosiale ferdigheter ved å utfordre, legge til rette for medvirkning, motivere og stimulere til lek og læring.

Rammeplanen fremhever at personalet skal være aktive, tydelige og fremme et godt sosialt miljø. De skal være varme og støttende voksne som setter tydelige grenser for barna. Dette krever sensitive voksne som er bevisst sin væremåte og er ansvarlig for de positive relasjonene. Pedagogisk ledelse og kontinuerlig refleksjon og endring av egen praksis er av avgjørende betydning for å sikre og videreutvikle kvaliteten i barnehagen.

For oss er voksenrollen at:

- barna har krav på å bli sett som egne selvstendige individer
- barn og voksne er likeverdige partnere

- en voksne som har god relasjon med barna, setter krav om positive atferd og slår ned på negativ atferd

Personalet:

- skaper gode relasjoner
- observerer og lytter til barna
- sørger for nærhet, trygghet og omsorg til hvert enkelt barn
- ser det enkelte barns behov
- ser det positive i alle barn
- er romslige og anerkjennende i møtet med barnet
- lar barnet oppleve mestring, og føle glede over noe de får til
- tar vare på gleden og humoren i hverdagen og berømmer positiv adferd
- gir rom for undring, kunnskap, utfordring og mestring
- hjelper til med å sette ord på følelser og nyansere disse
- legger til rette for et stimulerende læringsmiljø med progresjon
- søker og gir veiledning ved behov

Møter jeg et barn, så møter jeg et menneske.

Anne-Cath Vestly

Figur 4: Sitat av Anne-Cath Vestly

6. Barns medvirkning

Å erfare medvirkning vil gi en kompetanse som man får bruk for resten av livet. Barnehagen skal være et inkluderende fellesskap og fremme demokrati, der alle får anledning til å ytre seg, bli hørt og delta. Barnets synspunkter skal vektlegges i samsvar med dets alder og modenhet, og det krever ansatte som ser, hører og involverer seg i det barna er opptatt av. Medvirkning fordrer et menneskesyn der vi anerkjenner individene, og gir barna rom – både fysisk og psykisk – for å uttrykke seg og virke/samhandle med andre. Vi har en forpliktelse til å få frem barns synspunkt, og la det de uttrykker få konsekvenser for det pedagogiske arbeidet.

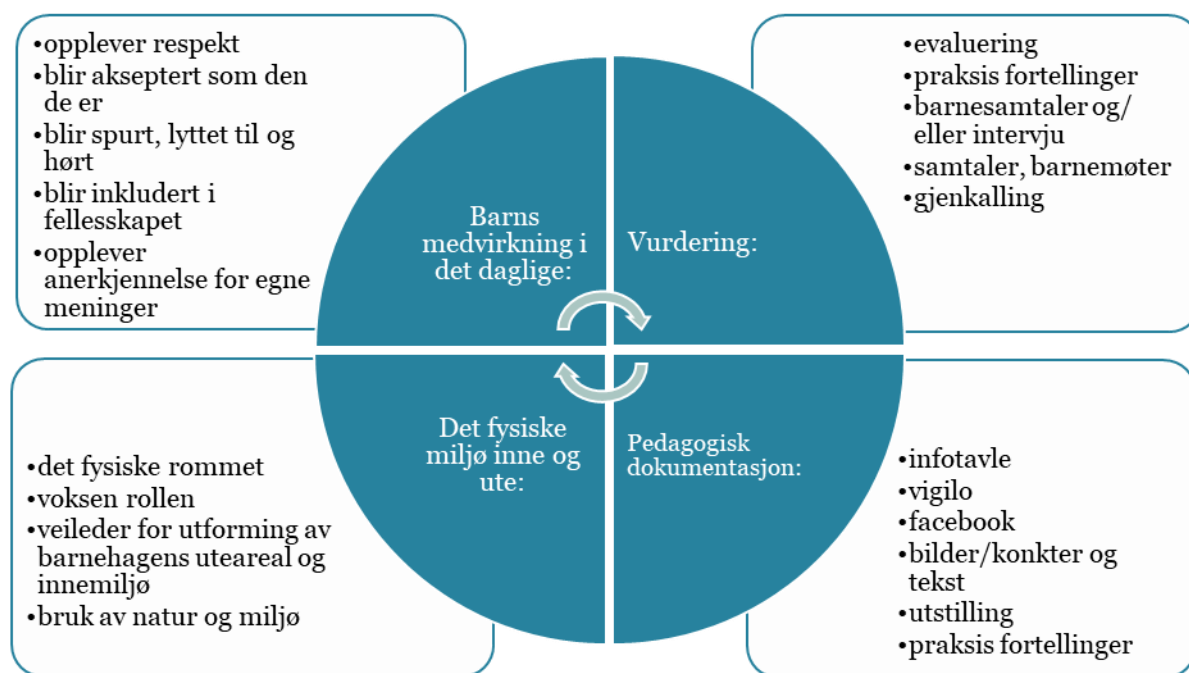
I barnehageloven (2022, §3) står det at alle handlinger og avgjørelser som gjelder barn i barnehagen, skal være hva som er best for barnet, være et grunnleggende hensyn.

Personalet:

- har respekt for barnas rett til egne opplevelser og følelser
- lar barna komme med sine meninger og tanker i det daglige, påvirke sin egen hverdag
- ta barns ønsker, meninger, tanker og ideer på alvor
- hjelper hverandre å finne gode løsninger og tar tak i de utfordringer vi møter
- gjennom observasjon og samtaler sikrer vi at barna blir sett, hørt og får uttrykt sine meninger, tanker og følelser
- la barna delta i planlegging, gjennomføring og evaluering i barnehagens aktiviteter
- tilrettelegger det fysiske miljøet slik at leker og utstyr er tilgjengelig for barna
- skille mellom selvbestemmelse, medbestemmelse og medvirkning hos barna

Medvirkning kan være: eks endring av lunsj/fruktmåltid. Endring av plan over dagen, forslag til tur- aktiviteter, leketema, teamarbeid, valg av klær ol.

Modellen under beskriver hvordan vi jobber med og hvordan vi dokumenterer barns medvirkning. Den sier en del om metoder og materiell som brukes i prosessen.



Figur 5: Modell over dokumentasjon av barns medvirkning

7. Læringsmiljø

Læringsmiljøet i barnehagen består av de kulturelle, relasjonelle og fysiske forholdene i barnehagen som har betydning for barns utvikling, lek og læring. Personalet skal ha kunnskaper, ferdigheter og evner til å skape et trygt og godt læringsmiljø. Barnehagen skal

legge et godt grunnlag for barnets fysiske og psykiske helse, og i samarbeid med hjemmet gi barnet verktøy til å stå rustet til å møte verden og oppleve livsmestring.

Personalet

- er deltagende og engasjerte i barnas aktiviteter, og skape gode relasjoner med alle barn
- tar barna sine ønsker og meninger på alvor, deres tanker og ideer skal vises igjen i hverdagsaktiviteter og temaarbeid
- organiserer rom og lekemateriell som synliggjør, og inspirerer til ulike former for lek, både ute og inne, ved å rydde fram leker og utstyr i ulike rom
- deler barnegruppen i små grupper i løpet av dagen, ha aldersinndelte grupper
- har utstillinger og samtaler rundt tema
- bruker tegn til tale og Ask (superende kommunikasjon)
- bruker verktøy som valg tavle og dag tavle ved behov

7.1. Barnehagens arbeid for et trygt og godt barnehagemiljø

Barnehagen jobber forebyggende mot mobbing og formidler grunnleggende verdier som fellesskap, omsorg og medansvar.

Barnehagen har gode rutiner for å følge med, og være til stede for barna. Askøy kommune har et felles kvalitetssystem for håndtering av hendelser knyttet til uønsket adferd, som benyttes. Personalet har fått opplæring i arbeidet med å forebygge, avdekke og håndtere mobbing og uheldige samspillsmønstre ved bruk av verktøyet «Sammen mot mobbing i barnehagen».

For å fremme et godt, inkluderende og trygt barnehagemiljø har vi følgende tiltak:

- **I Mitt Valg/Sammen mot mobbing** samlinger med bamsen Teddy. Blir det lagt vekt på samhold, fellesskap og det å fremme positive handlinger. Vi jobber med ulike tema i samlingene, og snakker sammen med barna om hvordan vi vil ha det i vår barnehage for at alle skal ha en god barnehagehverdag. Blant annet er barna med på å lage en avtale med felles regler for hvordan vi skal være mot hverandre.
- **Psykologisk førstehjelp**, Røde og grønne tanker: Tenkebamsene Grønn og Rød skal hjelpe barn til å lære å forholde seg konstruktivt til egne tanker. Tanker som skaper vansker, kalles røde tanker. Tanker som skaper glede, trivsel og trygghet, kalles grøntanker
- **Tilstedeværelse:** Personalet er til stede der barna leker, vi observerer og gir barna støtte og tilbakemeldinger i leken. Barnegruppene blir delt inn i mindre leke- og aktivitetsgrupper på avdelingene gjennom uken.

- **Barnesamtaler/barneintervju** gir oss god informasjon om barnas trivsel i barnehagen.
- **Kvalitetsplan** sikrer et systematisk arbeid med det psykososiale arbeidet
- **Foreldresamarbeid** - Mobbing, barns trivsel, leke ferdigheter og sosiale utvikling er tema på foreldresamtalen, foreldre er vår viktigste samarbeidspartner i arbeidet mot mobbing. Det er viktig at alle voksne, ansatte og foreldre, jobber med å skape inkluderende barnefellesskap hvor barns deltakelse i lek og vennskap er helt sentralt.

7.2. Omsorg

Barnas hverdag skal være preget av trygghet og omsorg. Personalet skal være oppmerksomme og åpne for det unike hos hvert barn. Omsorgen kommer til uttrykk i alle situasjonene i løpet av dagen og er grunnleggende for barns utvikling og læring.

Personalet ivaretar barnas behov for omsorg gjennom å:

- se og kjenne hvert enkelt barn, møte dem med åpenhet, varme og interesse
- gi barna rom for å være i og kjenne på følelsene sine gjennom validering
- ivareta barnas behov for mat, drikke, hvile og aktivitet
- skape trygghet og gode relasjoner, ved å bygge vennskap og fellesskap i barnegruppen
- øve på å gi og ta imot ros, ved bruk av «vennehjerter»
- være tilstedeværende voksne som støtter, veileder og deltar aktivt i lek og aktiviteter
- være anerkjennende voksne som gjør barna oppmerksom på deres omsorgshandlinger for hverandre
- drive rettferdig forskjellsbehandling. Ingen barn er like og vi skal ta hensyn til utviklingsnivå, alder, kjønn, bakgrunn og kultur

7.3. Danning

Danning er en livslang prosess hvor vi utvikler vår evne til å reflektere over egen handling og væremåte. I fellesskap med andre utvikler barn sin identitet og sin selvstendighet. Danning bygger på de erfaringene barnet gjør seg, hvilke tilbakemeldinger det får fra andre og hva det opplever gjennom hele livet.

Personalet jobber for å fremme danning gjennom å:

- la barna hjelpe hverandre, der de ulike aldersgruppene støtter og lærer av hverandre.
- la alle barna oppleve at de er en del av en gruppe gjennom å delta i demokratiske prosesser og komme med sine synspunkt
- ta barna på alvor, oppfordre dem til å si hva de tenker og mener, bekrefte og hjelpe dem å sette ord på og sortere sine følelser

- synliggjøre og framheve mangfold og ulikheter gjennom hverdagsaktiviteter.
- ha et daglig tett samarbeid med barnas foresatte
- gjennom å ivareta begge parter i en konflikt og veilede dem til å finne løsninger, håndtere motstand og til å sette egne grenser
- støtte hvert barns aktivitet, engasjement og deltakelse i fellesskapet

7.4. Lek

Lek er den grunnleggende livs - og læringsformen barna kan uttrykker seg igjennom og en arena hvor barna utforsker og undrer seg over virkeligheten. Gjennom leken utvikler og videreutvikles sosiale og språklige ferdigheter. Dette er ferdigheter som trengs for å kunne fungerer sammen med andre mennesker, og som danner grunnlag for etablering av vennskap. Lek, lekende samspill og vennskap er forebyggende mot mobbing og er av stor betydning for barns opplevelsen av mestring, trivsel og trygghet. Lek og aktivitet innebærer regler og instruksjoner som stimulerer blant annet arbeidsminne, oppmerksomhet og impulsregulering.

Et stimulerende lekemiljø handler om å legge til rette for, støtte, skape nye impulser til lek og ta vare på barnas lekeerfaringer. Vi skiller gjerne mellom «fri» lek og tilrettelagt/voksenstyrt lek. Lek er komplisert og stiller krav til fleksibel oppmerksomhet, planlegging og organisering og derfor er voksnes tilstedeværelse og deltagende i leken viktig for oss. Enten ved at den voksen planlegger, forbereder og er ansvarlig for gjennomføringen av lek/aktivitet, eller at den voksne går inn og ut av barn «frilek» I frileken velger barna selv hvem, hva og til en viss grad hvor de vil leke.

Personalet ivaretar barns behov for lek gjennom å:

- tilrettelegge det fysiske miljøet inne og ute slik at det fremmer lek og læring
- endre lekemiljøet etter barnas interesser og tema vi jobber med
- rydder fram leker, lage lekestasjoner
- inkluderende lekemiljø ved bruk av valgtavle og dagtavle
- heve statusen til hvert enkelt barn, slik at alle kan delta og erfare glede i lek
- aktive, deltagende og lekende voksne
- små leke grupper for å danne vennskap og samhold
- planlegge, forberede og gjennomføre lek og aktivitet

Det viktigste er å få leke

Øhman, 2012

Figur 6: Sitat av Øhman

7.5. Læring

Alt vi skal lære, læres via kropp og hode. Sanse motorisk læring og utvikling henger nøye sammen med barnets motoriske, språklige, sosiale og emosjonelle utvikling.

Læringsprosesser skjer i alle situasjoner, gjennom opplevelser og erfaringer. Noen barn må hjelpes/støttes for at de skal kunne tilegne seg ny kunnskap. Relasjonen mellom barn og voksne er avgjørende for kvaliteten på barnas læring.

Personalet:

- skaper gode relasjoner mellom barn/voksne og barn/barn, er tilstedeværende og anerkjennende i «her og nå» og i strukturerte situasjoner
- planlegger innhold og legger til rette for samling og aktiviteter ut ifra barnas alder og utvikling
- tar utgangspunkt i hva barnet allerede mestrer og støtter dem til å nå nye mål og ferdigheter
- støtter barnas nysgjerrighet og kreativitet gjennom deltakelse og undring
- planlegger, forbereder og gjennomfører bevegelse lek og aktiviteter som inneholder imitasjon, lytte, se, lukte, føle og smake
- har en prosessorientert tilnærming til læring, vi tar oss tid til undring og refleksjon underveis i aktiviteter, på tur og i kreative prosesser

Ved allsidig og mye aktivitet modnes hjernen – bevegelser og erfaringer lagres og bevegelsene automatiseres.

Figur 7: Sitat

7.6. Språk og kommunikasjon

Et godt språk gir barnet gode muligheter for å lykkes i samspill og i lek, utvikle vennskap og læring. Barnet er helt avhengig av gode rollemodeller for å utvikle språket og sine språklige ferdigheter. Personalet setter ord på barnets inntrykk, uttrykk og opplevelser gjennom å bekrefte barnets uttrykksmåter, både verbalt og nonverbalt.

Personalet jobber slik med språk og kommunikasjon:

- faste språkgrupper hver uke
- bruke visuell støtte og konkreter til samlingene og aktivitetene

- gode språklige rollemodeller gjennom å stille åpne spørsmål, sette ord på, benevne og utvide det vi samtaler om
- henger opp pedagogisk dokumentasjon, ordbilder, tallrekken, alfabetet, bilder og skrift på lekekassene for å synliggjøre språket i det fysiske miljøet
- har daglige høytlesninger tilpasset alder og modning
- bruker musikk, sanger, rim og regler tilpasset tema vi jobber med
- formidler kjente eventyr og fortellinger
- observerer alle barnas språkutvikling og setter inn ekstra støtte til de som trenger det
- bruk av valg tavle, dag tavle, tegn til tale og ask som en visuell støtte til språket i både strukturerte og ustrukturerte hverdagssituasjoner
- for minoritetsspråklige barn bruker vi materiell fra «språkkisten» og språkglede

7.7. Mangfold, likeverd og likestilling

Mangfold, likeverd og likestilling er mer enn å presentere mangfold av mennesker med ulike bakgrunn. Mangfold er en ressurs, og vi skal synliggjøre mangfoldet i hverdagen. Barna skal utvikle og møtes med respekt og forståelse for det som er annerledes. Uavhengig av kjønn, religion og etnisk bakgrunn. Likestilling og likeverd fremmes igjennom et åpent sinn, om at alle har vi samme verdi uansett hvordan vi ser ut eller hvordan vi lever. Ved å synliggjøre, verdsette og fremme mangfold, likeverd og likestilling, ønsker vi å fremme respekt for menneskeverdet. Vi ser på likestilling som et nøytralt begrep. Kristendommen, andre livssyn og religioner gir sammen bidrag til den norske kulturen.

Vedtektene i Askøy kommune er bygget på formålet i barnehageloven § 2: «... barnehagen skal bygge på grunnleggende verdier i kristen og humanistisk arv og tradisjon ...»

Vårt kulturelle uttrykk skal vises ut fra hvilke kulturer som er representert i barnehagen gjennom:

- vi synliggjør samisk kultur og bidra til å utvikle respekt for samisk mangfold
- personalet har en praksis som synliggjør og sørger for at barna opplever at de blir behandlet ut fra den de er
- barna blir sett, hørt og oppmuntret til å delta i felleskapet
- fremme inkludering og et flerkulturelt felleskap, vist gjennom høytider i trosretninger og tradisjoner som er representert i barnehagen
- samtaler med barna, ta hensyn til ulike kirkelige/ ikke kirkelige synspunkt omkring livssyn og religioner
- det fysiske miljøet i barnehagen gjenspeiler mangfold
- solidaritetsprosjekt i løpet av året

- motvirker alle former for diskriminering og fremmer nestekjærighet
- språkligmangfold brukes som en ressurs og integrert del i hverdagen

Tilrettelegging for barn som trenger ekstra støtte

Alle barn har rett til å få den hjelp og støtte de til enhver tid har behov for i kortere eller lengre perioder. I det allmennpedagogiske tilbudet skal de ansatte sørge for at barn som trenger hjelp og støtte, tidlig får den sosiale, pedagogiske og/eller fysiske tilretteleggingen for å gi barnet et inkluderende og likeverdig tilbud. Tilretteleggingen vurderes underveis og justeres i forhold til barnets utvikling og behov. Ved behov samarbeider vi med andre instanser som pedagogisk støttetjeneste, pedagogisk psykologisk tjeneste, familiehelsestjenesten og barneverntjenesten.

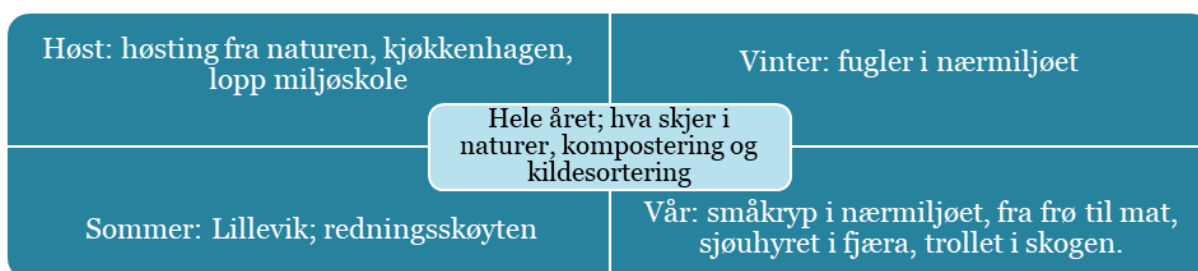
8. Bærekraftig utvikling

Å gjøre barn rustet for fremtiden er en del av barnehagens samfunnsmandat. Bærekraftig utvikling handler om at mennesker som lever i dag får dekket sine grunnleggende behov uten å ødelegge fremtidige generasjoners mulighet til å dekke sine». (Kunnskapsdepartementet, 2017). Det å forstå at egne handlinger kan ha konsekvenser for fremtiden er en del av læringen som skal foregå i barnehagen. Barna skal få kjennskap til naturen og oppleve tilhørighet til naturen og dens mangfold.

Personalet:

- har fokus på kildesortering og kompostering
- har lek og aktiviteter i naturen slik at barna får mulighet til å undre seg over forskjellige naturfenomen og til å ta vare på naturen
- bruker undervisningsopplegget LOOP, som leder oss gjennom fokusområder vi har valgt ut for de ulike månedene
- har tema kjøkkenhagen og tema fra frø til mat

Årshjul bærekraftigutvikling:



Figur 8: Årshjul bærekraftigutvikling

9. Progresjon

Vi legger til rette for at alle barn skal utvikle seg, lære og oppleve mestring utfra egne forutsetninger.

Progresjonen i arbeidet ligger i hvordan vi møter enkeltbarnet og barnegruppene, hvordan vi bearbeider det pedagogiske innholdet, metodevalg, hvilke leker og materiell vi tilbyr, og hvordan vi utformer og legger til rette det fysiske miljøet. Det vil også være progresjon i hvordan vi arbeider med de ulike fagområdene. Barna skal få ulike utfordringer tilpasset erfaringer, interesser og ferdigheter, både på gruppe- og individnivå.

Barnehagen gir barna grunnleggende kunnskap på sentrale og aktuelle områder. Vi skal støtter barnas nysgjerrighet, kreativitet og vitebegjær og gi utfordringer med utgangspunkt i barnets interesser, kunnskaper og ferdigheter. Barnehagen sikrer progresjon både på gruppenivå og individnivå, innenfor alle barnehagens områder.

Personalet jobber med progresjon gjennom:

- bidra til at alle barn får mestringsopplevelser og samtidig har noe å strekke seg etter gjennom søskengrupper
- aldersinndelte grupper på tvers av avdelingene der tema og aktivitet tilpasses aldersgruppene
- progresjon gjennom bevisst bruk av materialer, bøker, leker, verktøy og utstyr som er tilgjengelig for barna
- progresjonspermer som dokumenterer og følger barnet gjennom hele barnehagetiden
- progresjonsplaner som synliggjør forventninger til hva barnet skal mestre ut ifra alder og modning
- progresjonsmål innenfor hvert av fagområdene delt opp etter alder og utvikling

10. Digital praksis

Digitale verktøy skal støtte opp om barns læringsprosesser og bidra til et allsidig læringsmiljø. Barnehagen har et særskilt ansvar for å jevne ut de sosiale forskjellene i samfunnet ved å gi barna den samme grunnleggende kunnskapen om arbeid med digitale verktøy. Gjennom digital praksis ønsker vi å forsterke barnas lek, utforskning, kreativitet og læring gjennom digitale uttrykksformer.

Personalet:

- er aktive sammen med barna når det benyttes digitale verktøy

- utforske muligheter for kreativ og skapende bruk av digitale verktøy sammen med barna
- utøver digital dømmekraft gjennom å være gode rollemodeller egen progresjonsplan i forhold til digital erfaring i vår barnehage, se modell under

Digital-Erfaring barn skal få i barnehagen	0-2 år	3-4 år	5-6 år
Se film på stor skjerm, høre lyd bok.	X	X	X
Lese digital bok	X	X	X
Spille av cd på cd spiller/ekstern cd spiller	X	X	X
Å la barna få fra de er små utforske å bruke ulike sanser på sanserom der det brukes lys kuber, prosjektor, lydklyper, lysbord og høyttaler.	X	X	X
Smart Board; tegneprogram / Salaby	X	X	X
Bruke iPad /Chromebook /pc		X	X
Bli kjent med apper og IT program		X	X
Kjennskap til bruk av tekniske hjelpemidler som skriver, laminerings maskin		X	X
Digital dømmekraft		X	X
Bruke fotoapparat/ smart-telefon og dokumentere barnehage hverdagen sin			X
Figur 9: progresjonsplan			

11. Fagområdene

Progresjonen under fagområdene skal sikre god utvikling i barnehage tiden. Videre vil det komme 7 modeller for hvordan personalet bruker fagområdene og prosesjons planen når de lager tema- eller aktivitetsplaner.

11.1. Kommunikasjon språk og tekst

Mål:	Metode	Voksen rollen
Gjelder alle: • bli kjent med rim, regler, sanger og eventyr fra ulike kulturer og tradisjoner • være en i en gruppe	• tegn til tale og Ask • eventyr/sanger/rim fra andre land/kulturer og tradisjoner • mitt valg /sammen mot mobbing. Røde og grønne tanker • leke/språk grupper	• skape et variert språkmiljø • gode samtalepartnere • tilrettelegge til lek og læring • deltagende og støttende i lek
0-2 år Knøtter: • uttrykke egne ønsker nonverbalt og/ eller verbalt. To ord setninger. • peke telle til 3 på norsk	• ha et mangfold av pekebøker og billedbøker for de yngste tilgjengelig	• være en god språkmodell, sette ord på begreper og handling

Mål:	Metode	Voksen rollen
3 -4 år Mellomgruppe: • bli kjent med ulike språkformer • telle til 5 på norsk, og 3 på andre språk	• leke rollelek • lære å se hei, på de språkene som er representert i barnegruppen • telle	• kunne tema som de arbeider med • kunne telle til tre på flere språk
5-6 år Storegruppen: • bruke språket til å løse konflikter, tolke andres kroppsspråk, invitere andre inn i lek og samspill • bli kjent med ulike språkformer • peke telle til 10 på norsk og engelsk • kan telleramsen opp til 15	• leke rollelek • bruk av Salaby • nettressurs: «jeg vet» • synge/lytte til sanger, rim og regler på andre språk	• oppmuntre barna til å fortelle vitser og gåter • vi støtter og undrer • lærer barna hensiktsmessig følelsesuttrykk • veileder til bruk av språk i konfliktsituasjoner. • kunne bruke digitale verktøy

11.2. Antall, rom og form.

Mål	Metode	Voksen rollen
Gjelder alle: • erfare, utforske og leke med form og mønster • bli kjent med det matematiske språket • telle på ulike språk	• å lytte til andre • rydde og sortere leker • bruke digitale verktøy	• oppmuntre til barns egen utforskning • legger til rette for et allsidig matematisk lærings miljø
0-2 år Knøtter: • lærer forskjellen mellom stor og liten, opp og ned • kategoriserer • skiller mellom ulike former • blir kjent med rytme og bevegelse mønster i for eksempel klapping • deler ut en til hver	• puttekasser og Puzzle spill • på jakt etter store og små ting i barnehagen • barna rydder etter lek og aktivitet • bruk av musikk • bruke gjenstander som kan deles	• bruker matematiske begreper sammen med barna • utforske og oppdage matematikk i dagliglivet
3 -4 år Mellomgruppe: • følger instruksjoner knyttet til plasseringsord • deler likt • henter gjenstander som det trenger i sin aktivitet • har kjennskap til at dagen har faste rutiner	• preposisjons oppgaver • spiller spill • «bygger» med duploklosser • snakker om alder og hvor mange fingre det er • snakker om eldre enn, yngre enn	• tar barna med på daglige gjøremål (dekke bordet, skjære frukt mm.) • lar barna delta i matlaging • legge til rette for matematiske erfaringer • bruker spill, leker og digitale verktøy som gir matematisk tenkning sammen med barn
5-6 år Storegruppen: • Kunne begreper knyttet til	• preposisjonsoppgaver • bruker ulikt formingsmaterieell	• tar barna med på daglige gjøremål

Mål	Metode	Voksen rollen
- ulike størrelser - rekkefølge i ord og handlinger - vet forskjell på det som har hendt /skal hende. (Fortid, fremtid og nåtid) - kopierer enkle figurer - sorterer etter egenskap/ form, størrelse og/ eller farge	- lager maler med mønster som barna kan følge - bruke mattesekken - lage mat etter oppskrift	- lar barna delta i matlaging - stille barna spørsmål som skaper og åpner opp for, refleksjon, resonering og logisk tenkning - gir barna impulser til utforskning og eksperimentering

11.3. Nærmiljø og samfunn.

Mål	Metode	Voksen rollen
Gjelder alle: - erfare at alle mennesker, inngår og bidrar til barnehagens fellesskap - delta på 17. mai markering - bli kjent med nærmiljøets historie, yrkesgrupper, skole etc. - få erfaringer med demokrati og betydningen av likhet og rettferdighet - kjennskap til samekultur	- følge demokratiske prinsipper i barnehagehverdagen - bilde og navn av seg selv på hyller, skuffer, ved bordet etc. - lager «hus» med bilder av sin familie, henger på avdeling - gå til butikken og handle - lære om Nasjonal-sangen og det norske flagget - lærer sanger, rim og regler fra andre land og kulturer - lære om samekultur i februar	- samtaler om familie og familieformer - lære hvordan man bruker og tar vare på leker, utstyr, dyr og mennesker - kunnskap om Norges nasjonale historie, urbefolkning og lokalsamfunnets historie og utvikling og om kultur som er representert i barnegruppen - er kjent med nærområdet
0-2 år Knøtter: - barna får bli kjent med avdelingene og uteområdet - vi oppsøker dyr i nærmiljøet	- turer i nærmiljøet - vente på tur, være sammen om leker og aktiviteter (små grupper)	- turen tilpasses barnets alder og mestring - kjennskap til de ulike dyrene i nærmiljøet
3 -4 år Mellomgruppe: - lære rollelek - barna skal utvikle sin forståelse om likheter og ulikheter i familier, mellom hverandre, i samfunnet generelt - barna får erfaringer med matlaging i naturen - aktiv deltagelse i kildesortering	- bruke venndiagram - barna er med i forberedelsene og gjennomføring - bruk av kollektiv trafikk - sommertur til Fløyen (M1) og Akvariet (M2.) - besøke Tveit Kirke til påske (M2) - sortere/levere til gjenvinning	- sette fokus på ulikheten og likhetene i barnegruppen - snakke om hva vi gjør med ting vi ikke har bruk for lenger, kan dette være nyttig for andre?
5-6 år Storegruppen: - lære om hvordan man tar demokratiske avgjørelser - bli kjent med Nepal og Forut - besøke skoler/barnehager i nærmiljøet - idrettsdag for alle førskolebarna på Askøy	- enkelte avgjørelser skal fortas på demokratisk vis - russedåp. - idrettsstevne på Ravnanger idrettspark - russetur til byen. - besøke Tveit Kirke til påske - Forut materiell	- vi sørger for at barna får erfaring med og ser at deres egne handlinger påvirker andres hverdag, både positivt og negativt - begynnende kjennskap til betydningen av menneskerettighetene

11.4 Kunst, kultur og kreativitet.

Mål	Metode	Voksen rollen
Gjelder alle: • barna får erfaring med kunst og kultur gjennom ulike metoder • barna får erfaring i å skape, lytte, iaktta og uttrykke seg estetisk gjennom kulturelle uttrykk	• lek og aktiviteter inne og ute • tegne, og maleaktivitet • lekedeig/modell-kitt • dramatisering • ulikt formingsmateriell • støtte barna i å skape egne kunstneriske og kulturelle uttrykk • bruk av digitale verktøy • benytte den kulturelle bæremeisen	• ha materialer lett tilgjengelig • inspirerer, støtter og viser respekt og oppmerksomhet for barnas kreativitet og innspill • har fokus på barnas prosess • ha kunnskap om drama og lek • de voksne skal kunne bruke digitale verktøy i kreativt arbeid med barn
0-2 år Knøtte: • uttrykke egne ønsker non-verbalt og/eller verbalt • lære enkle rim, regler og sanger • blir kjent med instrumenter • lære barna grunnfargenavn	• billedbøker og flanellograf • eventyr og fortellinger • musikkksamling • m/instrumenter, sang og dans • utkledningstøy • sanselek; hard/myk	• barna deltar i samlingen/eventyrstund utfra egne forutsetninger • voksne må bruke instrumenter med barn
3 -4 år Mellomgruppe: • lære barna om rytme og lytte-lek • lære flere fargenavn • lære å klippe etter strek og tegne hodefoting • kopiere enkle figurer	• klippe, sage, leire, tove • bøker med og uten bilder • flanellograf • musikk-samling: dans/instrument/sang • skygge-teater • utkledning og skuespill • sanselek: se/lytte.	• barna skal delta og hjelpe til • la alle barna få stå frem; fortelle, teater og sang m.m. • lære barna å bruke ulike verktøy som eks. hammer, spiker og sag • bruk av naturens ressurser
5-6 år Storegruppen: • lære mer om å bruke ulike redskaper og verktøy • lære å tegne mennesketegning og bilde med flere detaljer • kunne kopiere mer enn fire figurer/ bokstaver • kunne tegne/ fargelegge mellom parallelle linjer • kunne klippe etter en strek	• klippe, sage, male, leire, tove, knyte og veve • regelleker • teateraktiviteter • bøker med og uten bilder • flanellograf • musikkksamling: dans/instrument/ sang • utkledningstøy • skole besøk • sanselek: smake/ lukte. • ukens fotograf	• legge til rette for og lære barna å kunne presentere prosjekt og temaarbeid for de andre barna • la barna delta aktivt i utstillingsarbeid • lære barna å bruke lamineringsmaskin, kopimaskin, bokbinder, limpistol i sin kreative prosess.

11.5. Kropp, bevegelse, mat og helse.

Mål	Metode	Voksen rollen
Gjelder alle: • varierte og sunne måltid • skape bevegelsesglede via motoriske utfordringer ute og inne • gode hygienerutiner • fiskesprell	• introdusere ulike mat kulturer • bruke innslag av ulike rytmer og musikk fra ulike kulturer • gode hygienerutiner: håndvask når man kommer i barnehagen, før alle måltid, etter toalett-besøk/bleieskift • y-diagram, venndiagram, fiskesprell, bøker, sanger og film	• benevner kroppsnavn og ulike preposisjoner • aktive voksne i motorisk lek og aktivitet • er gode rollemodeller i forhold til mat og hygiene • bidra til at barna blir kjent med koppen sin og utvikler bevissthet for egne og andres grenser
0-2 år Knøtter: • gå stødig, åle, krype og gynte • kaste, pinsettgrep • gjenkjenne kroppsnavn • bli kjent med bevegelsessanger	• barna får tilpasset fysisk aktivitet og hvile utfra egne behov • bevegelse til musikk, hinderløype, god tumleplass, månedens bevegelse • bruke bevegelsessanger	• har god tid – lar barna prøve selv og bli kjent med kroppen sin • motivere barna til å «utfordre» seg selv • voksne må kunne flere bevegelsessanger
3 -4 år mellomgruppe: • kunne benevne kroppsnavn • lære sangleker • stå på en fot, løpe, gå i trapper • kaste/fange • hoppe • klippe	• hinderløype, sangleker, klatring, sykkeltraining, sirkeltraining, ballspill, sanseløype, systematisk finmotorisk aktivitet og månedens bevegelse, ute og inne	• bruke de ulike metodene aktivt i hverdagen • er aktiv igangsetter og deltagende i lek og aktivitet både ute og inne
5-6 år Storegruppen: • kunnskap om sin egen kropp og sette grenser • lære regelleker • hinke fremover, hoppe med tilløp, klatre • kaste/fange/gripe	• hinderløype, regelleker, sangleker, sirkeltraining, ballspill, sanseløype, orienteringsløp • systematisk finmotorisk aktivitet og trening på kryssende bevegelser, regellek og månedens bevegelse • fokus på gode og vonde hemmeligheter, nettrekurs «jeg vet»	• følge opp barnas lek/aktivitet • er aktiv igangsetter • kunne regellek og orienteringsløp • ha kjennskap til nettrekursen jeg vet

11.6. Natur, miljø og teknologi.

Mål	Metode	Voksen rollen
Gjelder alle: barna lærer om hva som skjer med mennesker, dyr og omgivelsene rundt oss i de ulike årstidene	- å kjennskap til naturen og bærekraftig utvikling - har lek og aktivitet ute hver dag - braker nærmiljøet rundt oss aktivt - bruke Digitalt verktøy utfra barnas alder og forutsetninger	- er positiv til å være ute uansett årstid og vær - kunnskap om bærekraftigutvikling - er gode rollemoeller og gir barna erfaringer ved selv å være aktive deltager - behersker ulike teknikker inkludert bruk av digitalt verktøy - bruke naturen som metode
0-2 år Knøtter: - bli kjent i nærmiljøet - oppsøke husdyr i nærmiljøet	- barna går på turer i nærmiljøet - utover våren utvider vi uteområde	- de voksne er til stede i lek, utprøving og utforskning - oppmuntrer og viser glede ved å ferdes ute
3 -4 år Mellomgruppe: - barna lærer hva vi kan høste naturens egne ressurser og bruke i matlaging - blir kjent med livet i fjæra - blir kjent med ulike teknikker i arbeidet med naturmaterieil - lærer om småkryp og småfugler	- vi sanker ulike natur-materieil til kreativ lek og læring - vi ser etter og utforsker småkryp og små fugler - vi utforsker hva som finnes i havet og fjæren - vi høster og sanker fra naturen, naturmateriale og naturressurser - kildesortering	- er oppmerksom og lydhør overfor barnas ideer - lar barna selv være produsenten i kreativ arbeid - forbereder og gjennomfører temasamlinger - søker informasjon på internett sammen med barna
5-6 år Storegruppen: - barna lærer å bruke ulike teknikker eks. fotografering, redigering, kopiering, film - lære navn på arter og planter vi fordyper oss i tidligere mål i progresjonsplanen - barna skal lære å søke informasjon på data	- barna skal være aktive deltagere i dokumentasjons arbeid - bruke kamera, både foto og film - bruke digitale verktøy	- behersker bruk av digitale hjelpemidler i samarbeid med barn - har erfaringer og kunnskap om bruk av naturens egne ressurser, og hvordan vi kan bidra til en bærekraftig utvikling

11.7. Etikk, religion og filosofi.

Mål	Metode	Voksen rollen
Gjelder alle: - viser omsorg for hverandre - bygge vennskap og relasjoner - forebygge mobbing - får erfaringer med juleevangeliet og påskebudskapet - får kjennskap til aktiviteter, fortellinger og tradisjoner, verdier og høytider i ulike religioner og livssyn - lære sanger knyttet til høytider	- vennehjerte til bursdagen, advent - sanger og fortellinger tilknyttet høytidene - nissejakt og nissegleder - vårfest - blir kjent med juleevangeliet og påskebudskapet - bli kjent med de ulike kulturene og religioner som er representert i barnehagen - musikksamlinger	- er tydelige voksne i forhold til samfunnets normer og regler, hva som er rett og galt, forebygge mobbing - viser empati, nærhet og forståelse - gir ros og anerkjennelse til barna - setter ord på og bekrefter barnas følelser - gode relasjoner er alltid den voksnes ansvar - viser nulltoleranse for mobbing/utestengning
0-2 år Knøtter: - lærer forskjell på mitt og ditt - lære om turtaking	- er med å trøste når noen er lei seg - øver på turtaking i samlinger, og i dagligsituasjoner	de voksne er tilstede og har evne til å ta barnas perspektiv, ved å lytte, se og bekrefte barns ulike uttrykksmetoder
3 -4 år Mellomgruppe: - får en begynnende forståelse for konsekvens av handlinger - øver på konfliktløsning - utvikler en forståelse for viktigheten av å ta vare på hverandre, og naturen rundt oss - mestrer å dele med hverandre	- øver på å sette ord på følelser, og samtale med barna om følelser - kirkebesøk til Tveit (M2) - bruk av metode steg for steg	- hjelper barna med å identifisere egne og andres følelser og handle etter disse - er støttespillere og aktive medhjelpere i konfliktløsning - skaper rom for opplevelser, undring, ettertanke og gode samtaler.
5-6 år Storegruppen: - bli begynnende selvstendig i konfliktløsninger - utvikler toleranse, interesse og respekt for hverandre og naturen, uavhengig av bakgrunn og religion - kan uttrykke tanker og spørsmål, og er nysgjerrig på livet	- filosofiske samtaler med barna - kirkebesøk til Tveit - forut	- hjelp barn å bli selvstendig i konfliktsituasjoner - hjelper barna til selv å finne konstruktive løsninger - reflekterer over de store spørsmål ut fra barnas initiativ - skaper rom for opplevelser, undring, ettertanke og gode samtaler - er bevisste rollemodeller når det gjelder toleranse og respekt, og fyller disse begrepene med et verbalt innhold, og knytter dette til hendelser i hverdagen slik at barna får en større forståelse for hva dette betyr i praksis

12. Overganger

Barn og foreldre skal erfare at det er en god og trygg overgangsprosess mellom hjem-barnehage, mellom de ulike avdelingene innad i barnehagen, og mellom barnehage-skole. Barnehagen er bevisst på hvordan de sikrer at alle barn får nødvendig tid, støtte og trygghet i overgangene. Foreldre og barnehage samarbeider for at det enkelte barn skal komme styrket gjennom de ulike prosessene.

12.1. Tilvenning

Tilvenning handler om at nye barna og voksne skal bli kjent og bli trygg på de andre barna, leker, huset og våre rutiner. Vi informerer foreldrene om vår tilvenning i startsamtales og i oppstarts brev som blir sendt ut i forkant av oppstart.

Personalet:

- følger plan for tilvenning, denne beskriver hvordan den første tiden i barnehagen skal være
- kaller foreldre inn til startsamtale i forkant av oppstart. Startsamtales tar utgangspunkt i hvordan tiden med barnet har vært fra graviditet og frem til barnehagestart. Andre tema vil være eventuelle ressurser og belastninger familien har, oppdragelse, helse, bruk av rusmidler og forventninger foreldre har til barnehagen. Foreldre får omvisning i barnehagen og mulighet for å hilse på ledelse og personale.

12.2. Overgang fra avdeling til avdeling

Vi har søsken avdelinger, barna blir på samme avdelingen fra de starter til de slutter.

12.3. Overgang fra barnehage til skole

Barnehagen samarbeider med foreldre og skolen og legger til rette for at barna får en trygg og god overgang fra barnehage til skole og skolefritidsordning. De skal oppleve glede med å begynne på skolen, og at det er en sammenheng mellom barnehage og skole.

Vi legger til rette for at barna har med seg erfaringer, kunnskaper og ferdigheter, som gir et godt grunnlag og motivasjon for å begynne på skolen. Barna får avslutte sin barnehagetid på en god måte og møte skolen med nysgjerrighet og tro på egne evner. De blir kjent med hva som skjer i skolen før de begynner der.

I Askøy kommune har vi en handlingsplan og en rutine som skal sikre et godt samarbeid mellom barnehagen og skolen. Dette omhandler blant annet utveksling av informasjon,

samarbeid om felles arrangementer, besøksdager på skolen, samt pedagogisk arbeid knyttet til siste året i barnehagen.

Vi starter førskolegruppen i august, og inviterer til et eget foreldremøte før start, slik at foreldre kan få innblikk i hva som gjøres i denne gruppen. Vi følger kommunes handlingsplan overgang barnehage-skole.

Fra januar samarbeider husene Hanøy og Ramsøy om opplegget «Rossaruss» Vi har russeknute aktiviteter, som tar opp igjen temaene som det er arbeidet med gjennom året. Barna er sammen en gang i uken, intensjon er å gjøre barna best mulig rustet til skolestart.

Vi har et tett samarbeid med våre nærskoler med ulike treffpunkt gjennom året. Vi har overføringssamtaler med skolen, der de som har vært med i laget rundt barnet i barnehagen deltar. For de barna som trenger noe ekstra, har vi godt samarbeid og lager plan for flere treffpunkt før skolestart, sammen med lærer eller assistent som skal være i laget rundt barnet når det begynner på skolen.

Førskolegruppen i praksis:

- har førskolegruppe 2 dager pr. uke
- pedagog i gruppen
- har egne progresjonsplaner for førskolegruppen.
- fast dagsrytme: forberedelser, gjennomføring og gjenkalling
- Rosaruss

13. Dokumentasjon- og vurderingsarbeid

Barnehagen er en lærende organisasjon som til enhver tid utvikler kvalitet innen barnehagens innhold og oppgaver. Personalet er innovative, søker ny kunnskap, og lærer av hverandre.

Ved å sette ord på og reflektere over egen praksis i samspill med barna, vil personalet ha grunnlag for å kunne vurdere om praksis innfrir rammeplanens målsettinger og krav.

Barnehagen er et profesjonsfaglig fellesskap der alle ansatte reflekterer over formål, verdier, innhold og oppgaver, der faglige og etiske problemstillinger inngår. Personalet arbeider med å sette mål, innhenter informasjon, vurderer og analyserer, planlegger og justerer kursen ved behov.

13.1. Barnehagen som lærende organisasjon

Vi planlegger, gjennomfører, dokumenterer og vurderer vårt pedagogiske arbeid. Dette er en kontinuerlig prosess som medfører endring og utvikling av personalet og virksomheten. Vi er en praksis barnehage som tar imot både studenter, lærlinger og utplasseringselever.

Personalet.

- har faste avdelingsmøter, teamledermøter, personalmøter, planleggingsdager som brukes som en arena for felles refleksjon
- planlegger og evaluerer i sammen, årsplan, månedsplaner, ukeplan, prosjekter, tema mm.
- tar barna med i planleggingen
- motiverer hverandre og deler av sin kunnskap og erfaringer
- kan forandre seg i forhold til ny kunnskap og innsikt
- har utarbeidet felles rutiner
- inkluderer foreldre til medvirkning gjennom evalueringer og brukerundersøkelse

13.2. Dokumentasjon og vurdering

Dokumentasjon av barnehagens arbeid inngår i vårt arbeid med å planlegge, vurdere og utvikle den pedagogiske virksomheten vår. Dokumentasjonen gir foreldre, lokalmiljøet og kommunen som barnehagemyndighet informasjon om hva barn opplever, lærer og gjør i barnehagen, og hvordan personalets arbeid for å oppfylle kravene i barnehageloven og rammeplanen.

Vurderingsarbeidet er svært viktig for å opprettholde en god kvalitet på barnehagens innhold. Hensikten er å sikre og videreutvikle kvaliteten, at enkeltbarn og barnegruppen får kunnskap om/ deltar i aktiviteter som er beskrevet i Rammeplanen. Dokumentasjon om enkeltbarn skal sikre barnegruppen og enkeltbarn et tilrettelagt tilbud når det er nødvendig.

For å kunne møte barnets behov og interesse på best mulig måte, må vi alltid foreta vurdering.

Vi dokumenterer og vurderer igjennom:

- skriftlige planer og planverk
- samtaler med foreldrene i hente/bringesituasjonen og gjennom foreldresamtaler
- månedsplan med evaluering av forrige måned og mål for ny måned
- bilderapporter på oppslagstavle og vigilo
- facebook publikasjoner en gang i uken
- kommunikasjons verktøyet vigilo aktivt ut mot foreldre
- prosjektrapporter
- har progresjonsperm for hvert enkelt barn
- barnehagens hjemmeside
- utstillinger og pedagogisk dokumentasjon av prosessen med tema-arbeid/prosjekter
- ansatte evaluerer sine opplegg fortløpende, alene, i grupper eller på avdelingsmøter

- plan for systematisk dokumentasjon og vurdering av det pedagogiske arbeidet
- tiltaksplaner enkelt barn, og eller barnegruppe
- tilbakemeldingsskjema for personalet inne og ute
- brukerundersøkelse
- medarbeiderundersøkelse
- barnesamtaler

«Jeg hører og glemmer, jeg ser og husker, jeg gjør og forstår»

Figur 10: Sitat

14. Samarbeid

Barnehagen legger til rette for et godt foreldresamarbeid. Foreldre skal få medvirke i den individuelle tilretteleggingen av barnets tilbud og i barnehagens arbeid. Sammen skal vi skaper vi en god dialog basert på trygghet og tillit, som er avgjørende for barnas trivsel og utvikling. Dette forutsetter god informasjon og innsikt. Informasjonen gis i daglig kontakt, månedsplaner, foreldresamtaler og foreldremøter. Vi bruker Vigilo som kommunikasjonsplattform. Foreldre bidrar og til medvirkning gjennom den årlige foreldreundersøkelsen, som er av betydning for barnehagens videre kvalitetsutvikling.

Barnehagen har et Samarbeidsutvalget (SU) som skal sikrer samarbeid mellom barnehagen og foreldrene. Styrer sørger for at saker av viktighet for barnehagens innhold og virksomhet forelegges SU. Utvalget består av representanter fra foreldre og personalet i likt antall, samt en representant fra eier. Styrer møter og har uttalerett. Barnehagens foreldreråd består av alle foreldre. Foreldreråd og SU er viktige samarbeidsorgan for å ivareta fellesinteresser i foreldregruppa, og sikre medvirkning i barnehagens arbeid.

Barnehagen samarbeider med ulike instanser om barns oppvekst og utvikling. Personalet som arbeider i barnehagen har taushetsplikt. Opplysninger om private og personlige forhold blir ikke gjort kjent for andre. Samarbeid om enkeltbarn avklares med foreldre før kontakt med andre instanser.

14.1. Foreldresamarbeid og medvirkning

Slik sikrer vi et godt foreldresamarbeid:

- gjennom daglig kontakt ved hente og bringe situasjon og gjennom foreldresamtaler om enkeltbarnet utvikling

- to foreldremøter i året, samarbeidsutvalgsmøter, brukerundersøkelser og faste sosiale arrangement
- gjennom å lytte til foreldrenes innspill og forventinger
- ta foreldrene på alvor og respektere dem i forhold til egne meninger, behov og følelser
- deltagelse i foreldreråd og samarbeidsutvalg

14.2. Samarbeid andre instanser

Pedagogisk psykologisk tjenester (PPT)

Fastdag: Barnehagen får besøk av sin PPT-kontakt 1 gang i måneden. Her kan personalet drøfte ulike problemstillinger anonymt eller med tillatelse fra foreldre. Utfordringene kan være knyttet til barnehagens rutiner, barns språkutvikling, barnegruppen, atferd, samspill ol. Sakene kan være enkeltbarn eller hele barnegrupper.

Barnehagen kan ta kontakt med PPT for drøftinger angående barnegruppen eller enkeltbarn. Dersom samarbeidet dreier seg om enkeltbarn skal foreldre tas med i denne prosessen, og de skal gi skriftlig samtykke før kontakt med PPT opprettes. Foreldre kan også selv ta direkte kontakt med PPT, men vi oppfordrer til at de samarbeider med barnehagen.

Pedagogiske støttetjenester (PST)

Barn som, ut fra en sakkyndig vurdering fra PPT, er tildelt spesialpedagogiske timer, får denne hjelpen i barnehagen. Hjelp til barn med nedsatt funksjonsevne kan også gis ved å styrke den generelle bemanningen i barnehagen. Avdelingen tilbyr og lavterskeltilbud.

Familiehelsetjenesten

Barnehagen har et samarbeid med Familiehelsetjenesten. Vi har ulik kompetanse om barn og samarbeidet går ut på å utveksle erfaringer og gi råd og støtte til hverandre på et generelt plan.

Barnevernet

Barnehagen har samarbeid med barnevernet. Som en offentlig etat har alle ansatte i barnehagen opplysningsplikt til barnevernet.

Man har og en generell avvergelsesplikt i henhold til straffeloven §§196 og 284 - «gjennom anmeldelse eller på annen måte å søke å avverge en straffbar handling eller følgene av den, på et tidspunkt da dette fortsatt er mulig og det fremstår som sikkert eller mest sannsynlig at handlingen er eller vil bli begått» Avvergelsesplikten gjelder uten hensyn til taushetsplikten. Dette gjelder f.eks. ved vold, seksuelle overgrep og kjønnslemlestelse.

Origo

Barnehagen samarbeider med Origo Askøy. Origo tilbyr hjelp til barn, unge og voksne når det gjelder psykisk helse, rus, utfordringer i foreldrerollen, vanskelige livssituasjoner med mer.

Ressursteam

Barnehagen har i løpet av året tverrfaglige møter der PPT, barnevernet, helsesykepleier og representant fra barnehagen møtes for å drøfte ulike aktuelle saker.

Barnehagen som opplæringsarena.

Barnehagen er en viktig opplæringsarena for ulike utdanningsinstitusjoner. Man legger til rette for praksis der elever, studenter og lærlinger får prøvd seg i yrket.

15. Barnehagens satsningsområder - prosjektarbeid/tema/årshjul

15.1 «Vi løfter blikket sammen»

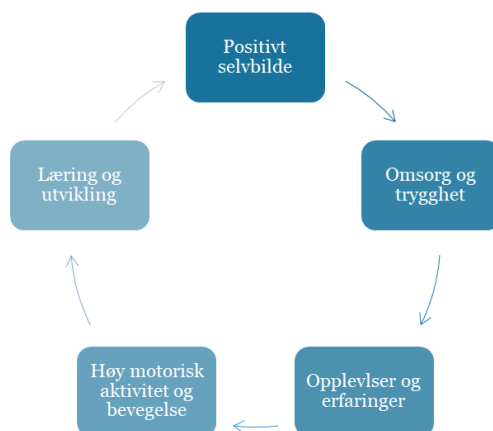
«Å løfte blikket sammen» handler om ansatte som ser, lytter og er tilgjengelig for barna.

Barna blir møtt og tatt på alvor - herav barns medvirkning i form av at barna skal få hevde sine egne meninger og synspunkter, og disse synspunktene blir møtt med respekt. Vi jobber for at alle skal føle seg som en del av et større felleskap følelsen av at her hører jeg til!

Samtidig lærer vi barna å være nysgjerrig på, og ha et åpent blikk mot forskjeller slik at vi utvider deres forståelse av hverandre. Sammen jobber vi mot mobbing og krenkelser. Det innebærer ansatte med gode holdninger og som er gode rollemodeller. Ansatte som jobber proaktivt for å forebygge, kunne oppdage og håndtere mobbing og negative handlinger som kan skje mellom barn i barnehagen. Å jobbe proaktivt handler om være i forkant og å kunne se alternative løsninger til problemer som kan oppstå. I dette arbeidet bruker vi blant annet pedagogiske støtte materiell som «sammen mot mobbing», Mitt valg, Røde og grønne tanker, livet og sånn mm.

Sansemotorisk og fysisk aktivitet har en stor betydning for hvordan barn utvikler seg og tar imot læring. Fysisk aktivitet øker evnen til konsentrasjon og holde fokus, gir bedre hukommelse og grunnlag for læring. Fysisk aktivitet motvirker stress som gjør at man bedre kan stå imot og møte motstand i hverdagen, som for eksempel når man ikke er enig i leken, eller man ønsker å ha de samme tingene/lekene. Vår visjon er at aktive barn lærer best, dermed er det naturlig for oss å legge stor vekt på fysisk aktivitet i hverdagen. Alt skal læres. Det skal sanses –tolkes – gi resultat i en handling- enten fysisk eller psykisk – det betyr at «det hodet ikke forstå, kan ikke kroppen lære» Gjennom fysisk aktivitet bygger vi relasjoner

og barns selvbylde. Vårt mål er at barna skal være i den gode sirkelen som danner grunnlag for et positivt selvbylde.



Figur 11: Den gode sirkelen

Hver måned jobber vi systematisk med grov og finmotoriske bevegelser. Vi har egen finmotorikk kasse som inneholder ulike aktiviteter som trener visuell og auditiv sans, øye-hånd koordinasjon og munnmotorikk. I gymsalen legger vi til rette for grovmotoriske aktiviteter som blant annet hinderløyper, stafett og sirkeltrening. Hver måned har vi faste grunnleggende motoriske bevegelser som vi øver på gjennom lek. Ute er de voksne aktive og tilretteleggere i den fysiske leken gjennom blant annet regellek, rebusløp, turer i ulent terreng, klatring i trær og på knauser/fjell. Dette handler om å gi barna grunnlag for å bli selvstendig slik at det selv kan skal kunne kle på seg, smøre maten sin og spise selv. Kunne skille mellom opp og ned, høyre og venstre og orienterer seg i rommet og omverden for øvrig.

Månedens bevegelser

August	September	Oktober	November	Desember	Jaunuar	Februar	Mars	April	Mai	Juni
Rulle	Åle	Vugge	Krype	Gå	Løpe	Hoppe	Hinke	Kaste/fange	Klatre	Dans

Figur 12: oversikt over barnehagens månedlige bevegelser

I år har vi valgt å dele året inn i fire tidsperspektiv.



Figur 13: Fire tidsperspektiv gjennom året

Vi har tatt utgangspunkt i sanger som en metafor på innholdet slik at vi har en felles preferanse. Hvilken vei det bærer kan variere fra avdeling til avdeling, fra små til store. Målet er å åpne mer opp for tilrettelegging av barnas interesser og fokusområder der de er, akkurat her og nå. Vi skal sammen med barna utforske det de er opptatt av gjennom små og store prosjekter skapt av barna selv, med ansatte som tilrettelegger, bidrar og utforsker sammen med dem. Bearbeiding skjer utfra barnas ønsker og interesser, gjennom lek og dramatisering, matlaging, eventyr og fortellinger, musikk og bevegelse, gjennom kreative prosesser og eksperimentering.

15.2 «Skal vi være venner» august – september- oktober

Dette handler for oss om inkludering og om å være en del av et større felleskap. Barna skal ha like muligheter og ingen skal føle seg alene. Sosialt samspill mellom barn er krevende og ganske vanskelig, det er ikke lett å finne ut hvordan man skal gjøre det. *Hvordan komme inn i lek? Hva skal jeg gjøre dersom noen ødelegger leken eller tar ifra meg leken jeg hadde?* Dette er bare et par eksempler på utfordringer som barna møter daglig i samspill med andre. Livsmestring er å ha tro på seg selv og egen mestring i møte med seg selv og i møte med andre. Vi kan ikke garantere at alle skal være venner, men vi skal lære barna hvordan vi kan være sammen på en god måte og vise respekt for hverandre. Vi skal gi dem verktøy til å mestre hverdagen, både når de føler motgang og medgang.

Oppstart av nytt barnehageår kan være vanskelig og utfordrende. Opplevelsene våre er med på å forme oss som menneske, og etter en lang sommerferie trenger vi tid til å finne sammen igjen. Noen barn har sluttet, nye barn kommer til. Det er nye grupper og en må finne plassen sin og bli kjent med hverandre litt på ny. Nye barn skal i løpet av tilvenningens periode bli

kjent med rutiner, barn og ansatte. Vi skal legge til rette for at det dannes vennskap og gruppetilhørighet. Gjennom lek og aktivitet, og ansatte som er til stede og sammen med barna, bygger vi relasjoner.

I disse månedene er det nettopp å bygge relasjoner som er viktigst. Vi har ansatte som er lyttende, omsorgsfulle og engasjerte for å bygge sterke og gode bånd *med hvert barn*.

Samtidig som vi har fokus på barn- barn relasjoner, at barna skal få mulighet til å finne et fellesskap gjennom sosialt samspill, i lek, gjennom deling, samarbeid og konfliktløsning. På den måten legger vi til rette for at det dannes vennskap og gruppetilhørighet. Vi er alle unike individer og er forskjellige. For å danne vennskap må vi godta ulikheter og at vi er forskjellig, har forskjellige væremåter. Vi må tilpasse oss hverandre. Hvem er jeg, og hva er jeg god til?

Samarbeid med foreldre og barnehage er en god støtte i barns trivsel og utvikling, og kan bidra til et positivt og støttende miljø. Vi har foreldremøte i september hvor viktige tema blir tatt opp, og det er en fin mulighet for å ta del i beslutningsprosesser og aktiviteter som angår barna. I oktober markerer vi FN dagen sammen med barna.

Vi ønsker høsten velkommen og på naturvandring tar vi barna med ut i naturen for å utforske og oppleve høstens endringer. Vi snakker blant annet om endringer i trær, fargene på bladene, og hvordan været blir kjøligere.

Hvert år i uke 38 arrangeres brannvernuka i regi av Norsk brannvernforening, og i den forbindelse har vi ekstra oppmerksomhet på brannvern. Vi bruker blant annet verktøyet «Brannbamsen Bjørnis» - ett verktøy som er utviklet med tanke på brannopplæring for barn i førskolealder.

Solidaritets arbeid i barnehagen omfavner at vi alle er likeverdige parter i et fellesskap. Vi er en del av et større fellesskap, nærmiljøet vårt, landet vi bor i og resten av verden. Det handler om å lære barna verdien av empati, medfølelse og hjelpe andre. Gjennom Forut og markering av FN dagen ønsker vi å introdusere for barna verdier som fred, rettferdighet, menneskerettigheter og bærekraftig utvikling. Vi synliggjøre for barna hvilke ulikheter som finnes og samtidig utvikle barnas empati, medfølelse og forståelse for andre mennesker og verden rundt dem.

15.3 «Vi tenner våre lykter» november- desember

Jul og juleforberedelser hos oss starter allerede i november. Markening av julehøytiden har en naturlig plass i kultur og – tradisjonsformidlingen. Dette er en tid hvor det skjer mye i barnehagen, en tid hvor vi kan skape en følelse av magi, og bidra til glede og fellesskap blant barna. Hos oss fylles dagene med juleverksted, baking, historiefortellinger, sang og adventskalender, Lucia fest, nissemarsj, og nisseaktivitetsdag. Samtidig vil vi gi barna tid, tid

til lek, og tid til å ta innover seg det som skjer i desember. Fokuset vårt er samhold, trygghet, felles glede og en rolig atmosfære.

I uke 47 har vi juleverksted. Vi hører på julemusikk og lager julegaver til familien. Vi snakker om forskjell på gode og vonde hemmeligheter, og at julegaver er gode hemmeligheter som er lov å holde hemmelig. Gleden og mestringen barna viser over hva de har laget er unik. Det ligger mye læring i prosessen, hvordan selve gaven skal lages, hva trenger jeg for å få det til, hvem som skal få den og hvordan pakke den inn? Denne uken kommer vi helt naturlig innom alle fagområdene i rammeplanen. Adventsamlingene våre fylles med sang, fortellinger og dramatisering knyttet til julen. Vi trekker pepperkakehjerter.

Baking er en stor aktivitet i november og desember, i tillegg til at baking knyttes til kultur og tradisjoner er baking en fin sansemotorisk opplevelse med ulike lukter, smaker og teksturer. Det bidrar til økt matematikk og tallforståelse, utvikler samarbeid og sosiale ferdigheter og øker barns kreativitet og selvuttrykk. Vi starter baking av pepperkaker til kalenderen allerede i november. Barna er aktive deltager og bidrar både i baking og pynting. Vi baker julekaker som serveres på Lucia dagen, og restene deler vi ut på nissemarsjen.

Lucia hos oss en stor markering, her inviteres foreldre og familie til feriering i gymsalen, med Lucia tog, konsert og servering av frokost med kaker og kaffe. Dette er for barna en fin øvelse i å stå frem og vise seg foran mange andre mennesker, det bidrar til felleskap og inkludering. Etter Lucia dagen har vi nissemarsj hvor de eldste barna går rundt i nærmiljøet/til Hanøy skole, synger julesanger og deler ut resten av Lucia kaken. De miste barna går nissemarsj i og rundt barnehagen. Vi samtaler med barna om å gi, for å glede andre. Barna lærer empati- å dele med andre.

Nisseaktivitetsdagen er et rebusløp med ulike oppgaver/aktiviteter knyttet til jul og juletradisjoner. Vi setter ut grøt til nissen, har samling med juleeventyr, julepregang og julesanger. Høydepunktet er selvsagt når nissen kommer på besøk med nissegodt.

15.4 «Når klokken i skogen slår tolv» januar- februar- mars- april

Her kan allting skje. Sammen med barna utforsker vi verden og nærmiljøet rundt oss. f.eks. naturens elementer. Hva skjer i naturen om vinteren, hvordan lever dyrene og hva skjer når temperaturen er under 0? Vi tar for oss det barna er opptatt av og bruker naturmateriale til lek og kreativ forming.

Vi har vinterkino som gjennomføres i januar for de to eldste gruppen i barnehagen. Der lager vi kinobilletter og plakater sammen med barna.

Vi markerer samenes nasjonaldag 6. februar der vi blir kjent med samisk kultur gjennom å lytte til samisk musikk og fortellinger, vi smaker på samisk tradisjonsmat, og kanskje vi også lærer oss noen ord på samisk.

I barnehagen markerer vi fastelavn og har karneval som er en del av forberedelse til påsken og påsketradisjoner.

Mars er første vår måned og vi undrer oss over; Hva som skjer i naturen om våren? Nå fokuserer vi på nytt liv og starter med å så ulike frø innendørs for å plante dem ut på sein våren/sommeren. Vi tilbringer stadig mer tid ute, både på uteplassen og på tur. Der studerer vi endringer i naturen fra vinter til vår.

Det begynner å yre rundt oss av insekter og planteliv, og dette er ofte utgangspunkt for undring, samtaler og lek. Vi har våronn på uteplassen, hvor vi i fellesskap jobber for å holde uteområdet fint, samtidig som vi også samtaler med barna om fellesskap, samarbeid og det å ta vare på hverandre og naturen. Vi gir barna på denne måten en begynnende forståelse for bærekraftig utvikling.

I slutten av perioden har vi «påske uke». Denne avsluttes med påskelunsj og påskehare/påskekylling besøk. Kirkebesøk for de eldste barna.

15.5 «Hav og himmel, kinn mot kinn» mai- juni- juli

Det finnes ett gammelt ordtak fra India «Vi arver ikke jorda av forfedrene våre, men vi låner den av barna»

Barnehage har et viktig samfunnsmandat i å gi omsorg og ta vare på omgivelsene og naturen og bidra til et bærekraftig samfunn.

Å lære barna om bærekraftig utvikling er for oss viktig. På turer i nærmiljøet, i skogen og i fjæra, får vi muligheten til å utforske småkryp, dyre- og planteliv. Barna får kjennskap til det som lever i naturen rundt oss, og lærer om å ta vare på og respektere dyre- og plantelivet. Gjennom bossplukking, resirkulering og kompostering lærer barna om viktigheten av å ta vare på naturen, og at vi gjennom våre valg og handlinger kan gjøre en forskjell. Nærområde vårt har en rik kystkulturhistorie. Sammen med barna utforsker og lære vi om kystområdets historie, tradisjoner og naturlige ressurser.

Markering av Norges nasjonaldag bidrar til å fremme norsk kultur og identitet hos barna. Vi lærer barna om nasjonaldagen, Norges historie og nasjonale symboler som flagget og nasjongsangen. Dette skal bidra til styrke barnas forståelse og tilknytning til eget land. Vi har

egen 17. mai markering, med 17. mai tog, leker, is og hot dog og gjennom disse aktivitetene utvikler vi barns sosiale ferdigheter som samarbeid, deltagelse og respekt for hverandre.

Å dyrke ”mat” sammen med barn er lærerikt. Barna får følge en spire fram til å kunne høste og smake. Vi starter i mars med å så frø inne. I april klargjør vi kjøkkenhagen og åkrene, og i mai er det tid for å settepoteter. Målet er å skape gode holdninger til natur, miljø og en bærekraftig utvikling. Barna skal få kjennskap til hele prosessen, fra det å så frø, til vi har et ferdig produkt som kan spises.

«Løp for livet aksjonen» har blitt en tradisjon hos oss. Den markeres med en barnehagestafett hvor barna er i jevn bevegelse i 24 minutter. Stafetten er ikke en konkurranse, men vi går/ løper sammen og med hverandre for å vise støtte til de som rammes.

Trafikk handler om barnas sikkerhet og forståelse av trafikkregler. Vi bruker blant annet «Tarkus og vennene hans» som et pedagogisk verktøy i trafikkarbeidet. I tillegg til at trafiksikkerhet er samtale og fokusområde gjennom hele året og hver gang vi beveger oss utenfor barnehagen, i månedsskiftet april/mai arrangerer vi sykkeldag. Barna kan da ta med seg sin egen sykkel. Vi øver på balanse, koordinering, vente, ta hensyn mm.

Vi arrangerer egne sommerturer som gjennomføres i løpet av mai og juni for alle gruppene. Noen grupper har turer i nærmiljøet, og noen har turer til byen, dette er en progresjon. Utfluktene skal bidra til at barna får en berikende og lærerik opplevelse, hvor de får mulighet til å utforske, lære og oppdage verden rundt seg på en litt annerledes, spennende og engasjerende måte.

Årets store begivenhet er sommerfesten, denne arrangeres i samarbeid med FAU og barnehagen. Vi har da gleden av å invitere foreldre, søsken, besteforeldre og andre hjertelig velkommen. Her blir det underholdning av barna, servering og Forut basar. Barna får endelig vist frem *litt* av det de har lært i løpet av året. Vi oppmuntre barna til aktiv deltagelse, samtidig som det tas hensyn til barnas individuelle behov og komfortnivå. Å anerkjenner og verdsetter innsatsen og talentene til barna, uavhengig av resultatet av deres opptreden er en viktig forutsetning.

August	• Foreldremøte • Foreldremøte alle førskolebarn 29.08.23 • SU møte 31.08.23
September	• Planleggingsdag 11.09.23 • Felles foreldremøte 13.09.23
Oktober	• Uke 41 høsteferie for skolene • Markering FN dagen 24.10.23
November	• Planleggingsdag 10.11.23 • Juleverksted uke 47
Desember	• Luciafest 13.12.23: Hanøy kl 08 Ramsøy kl.1430
Januar	• Planleggingsdag 26.01.24
Februar	• Uke 9 vinterferieuke for skolene
Mars	• Planleggingsdag 15.03.24 • 27.03 Barnehagen stenger kl. 12
April	• Foreldremøte
Mai	• Planleggingsdag 10.05.24
Juni	• SU møte 03.06.24 • Sommerfest Hanøy 12.06.24 • Sommerfest Ramsøy
Juli	• Sommersteng uke 29 og 30

16. Kontaktinformasjon til barnehagen:

Navn	Hanøy -	Ramsøy barnehage
Adr:	Hanøyvegen 377	Ramsøyvegen 214
Tlf:	98 90 77 90	56 15 86 44
Epost	Hanoy.barnehage@askoy.kommune.no	Ramsøy.barnehage@askoy.kommune.no
Hjemme-side	https://askoy.kommune.no/kommunale-barnehager/hanoy-barnehage/	https://askoy.kommune.no/kommunale-barnehager/ramsøy-barnehage/

Figur 14: kontaktinformasjon